

Kupujte VOJNE BONDE!

Najstarejši slovenski dnevnik v Ohio

Oglasi v tem listu so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

Kupujte VOJNE BONDE!

The Oldest Slovene Daily in Ohio

Best Advertising Medium

VOLUME XXV. — LETO XXV.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONDELJEK), DECEMBER 21, 1942.

ŠTEVILKA (NUMBER) 298

Ofenziva zavzema proporcije nemške katastrofe

BOJI V AFRIKI; AMERIŠKI BOMBNIKI NAD FRANCIJO

Francози zavzeli tuniško mesto Pichon. — Ameriški bombniki sestrelili nad 40 nemških letal.

AMERIŠKI BOMBNIKI GLOBOKO V FRANCIJI

LONDON, 20. decembra. — Vzhodno od velike libijske baze Tripolija. Osmo armada dosegla Sirte. Alžirski radio poroča, da je angleška osma armada dospela do Sirte, kateri kraj je oddaljen 240 milj vzhodno od Tripolija. Izguba šestih bombnikov. LONDON, 20. decembra. — Ameriški bombniki so poleteli danes globoko v zasedeno Francijo ter izvedli svoj največji napad ob belem dnevu, toda utrpele so tudi doslej svoje največje izgube, ko so jate nemških bojnih letal sestrelile iz zraka šest ameriških bombnikov. Od svoje strani pa so ameriški bombniki sestrelili nad 40 najboljših nemških letal.

Rommelove prednje straže beže. Zavezniški letalci, ki razbijajo po bežečih Rommelovih četah, poročajo, da so Rommelove prednje straže že pasirale na svojem begu Buerat, zadnjo obrambo postojanko.

Ruski voditelj Josip Stalin praznuje danes 63. obletnico svojega rojstva

Rojstni dan bo praznoval z dolgostrajnim trdim delom ob pisalni mizi, kjer študira rusko obrambo in daje direktive ruskim ofenzivam.

MOSKVA, 20. decembra. — Josip V. Stalin bo jutri 63 let star ter bo praznoval svoj rojstni dan z dolгими urami za pisalno mizo, za katero se ukvarja s vojnimi problemi ter s seboj rusko zimsko ofenzivo proti nacističnim nasilnikom. Stalin — glavni ruski strateg. Ta sin podeželskega čevljarja, ki je bil rojen Josip Visarionovič Dugašvili ter je dobil svoje ime Stalin — to je mož — od Nikolaja Ljennina — smatran pri Rusih ne samo za njihov državni voditelj, temveč tudi kot glavni ruski strateg v boju proti Nemcem.

Voditelj obrambe. Stalin ni nikak pisarniški vojni poveljnik. On je silno skromen, zato so Rusi prvič izjavili o njegovem aktualnem delu sodelovanju šele lansko leto, ko so videli fotografije, ki prikazujejo Stalina v pogovoru z nekaterimi vojnimi poveljniki po neke kolibe v bližini Moskve. Stalin je resnični vodja sovjetske armade. On se sicer ponaša z načelniki ruskega štapa, toda kljub temu je on glavni mojster strategije ruskih vojnih potez. On je sprejel odgovornost za ruske poroke, kakor tudi za ruske zmage.

Misterija je izginila. Mnogo misterije, ki ga je dolga obdobja, je izginilo, od zdaj je razpravljal z angleškim premierjem Churchillom, admiralom William H. Standleyjem, ameriškim poslanikom, Wendell Willkiejem, lordom Beaverbrookom, Stafford Crippsom, Harry Hopkinsom in mnogimi drugimi zavezniškimi vojaškimi in političnimi voditelji.

Topel in človeški mož. Stalin je zelo topel in človeški mož — ampak žilav. On se mnogo smeje, rad zbija šale na račun svojih gostov, ampak nič mu bolj ne ugaja, če zbija tudi njegovi gostje šale na njegov račun. Stalinu je znan ameriški izraz "tough guy" in prav dobro ve, kaj ta izraz pomeni.

NOVA STRELJANJA TALCEV

LONDON, 18. decembra (AP) — Angleška časniška agencija Reuter poroča danes, da je bilo v Ljubljani ustreljenih 36 talcev. Italijanska oblast je ukazala izvesti te ustrelitve zaradi uboja nekega policijskega podčastnika in nekega bivšega laškega uradnika.

K mornarici

Dne 12. decembra je odšel k mornarici John Fabris, sin Mr. in Mrs. John Fabris, 3720 W. 104 St. Njegov naslov je: Aviation Cadet John Fabris, U. S. N. R. Rollins College, Winter Park, Florida. Želimo mu srečen povratek!

Italijanske izgube v Sloveniji

LONDON, 18. decembra (O) — Jugoslovanska vlada v Beogradu je izjavila danes v javnosti, da je v preteklih šestih mesecih v teku bojev v Sloveniji padlo več italijanskih vojakov nego v enem mesecu v razdobju v Libiji. General Bobotti, poveljnik teh italijanskih vojakov, preden je v Jugoslavijo, je izjavil, da se v enem mesecu operacij čiščenja v Slo-

Volitve o sprejemu ali odklonitvi davkov

Pri posebnih volitvah se bo moralo odločiti, ali se sprejmejo relifni davki ali ne.

Mestni in okrajni volilci bodo jutri, v torek, pri posebnih volitvah odločili, ali naj pride mestna in okrajna vlada prihodnje leto v veliko vojno krizo in ali naj odpovedo vse dohodne organizacije ali ne. Vse to bo odvisno od izida volitev, pri katerih se bo glasovalo za sprejem ali poraz 1.3-tisočinskega mestnega relifnega davka in 1.9-tisočinskega okrajnega davka za financiranje dobrodelnosti.

Oba davka, ki bosta predložena volilcem že drugič tekom dveh mesecev, bosta potrebovala 65-odstotno večino, da bosta sprejeta. Obi davka sta prav za prav samo obnovitev davkov, ki so že uveljavljeni tako v mestu kakor v okraju.

Ako bodo volilci glasovali proti sprejemu teh davkov, bosta mesto in okraj izgubila vsoto \$6,478,000, s katero se vzdržuje relif, dobrodelnost in posebne vojne ustanove.

Sprejem teh davkov priporočajo sledeče osebnosti in organizacije: Nadškof Joseph Schrembs, Clevelandška cerkevna federacija, Asociacija organizacij veteranov, Clevelandška delavska federacija, Clevelandška unija učiteljev, Clevelandški industrijski unijski koncil, Clevelandška in okrajna zveza odvetojnikov kakor tudi oboje veliki politični stranki, — demokratje in republikanci.

Mi priporočamo volilcem, da glasujejo za sprejem teh davkov.

ADAMIČ V "SATURDAY EVENING POST"

"The Saturday Evening Post," velik in zelo razširjen ameriški magazin, ima v svoji izdaji z dne 19. decembra Adamičev članek "Mihailovitch: Balkan Mystery Man," kateri članek sta že pred tem v slovenski in objavila "Cankarjev glasnik" in "Enakopravnost". — Članek krasi več zanimivih ilustracij.

USTRELITEV VOHUNOV V ALŽIRIJI

LONDON, 19. decembra. — Radio v Maroku poroča, da je bilo v Constantinu, Alžirija, danes ustreljenih šest vohunov o-si-šča.

Na operaciji

Snoči se je podal v Glenville bolnišnico poznani rojak Frank Samsa, stanujoča na 19308 Kewanee Ave. Podvrči se bo moral operaciji in obiski časno niso dovoljeni. Kadar bodo obiskovalci dovoljeni, se bo poročalo. Želimo mu skorajšnje okrevanje!

K vojakom

K vojakom je prostovoljno odšel Rudolph Gorišek, sin Mr. Anton in Mrs. Mary Gorišek, Green Rd., Warrensville, O. Do- deljen je k letalskemu koru ter je njegov naslov: Pvt. Rudolph Gorišek, 1144th T. S. S. Flight N, AA F TTC No. 4, Miami Beach, Fla.

Zavezniški napadajo misijon pri Buni

Angleške čete so oddaljene manj kot 60 milj od Akyaba v Burmi, ki se jo mora osvoboditi, če se hoče pomagati Kitajcem.

Zavezniški glavni stan v Avstraliji, ponedeljek, 21. decembra. — Glavni stan generala MacArthurja naznanja, da se je pričel zdaj splošen napad na Japonce, ki so utaborjeni okoli misijona na Buni, in da je bil v dosedanjih bojih ubit japonski general Tomatore Horii.

Vojni komunikacije se glasi: "Mi smo pričeli s splošnim napadom na misijon na Buni. Naše čete so pričele prodirati v varstvu tankov in artilerijskega obstreljevanja.

O bitki, v kateri je bil ubit japonski general, ni natančnejših poročil. Ta general se je pojavil na fronti v Novi Guineji v mesecu novembru.

Pod pritiskom ameriških in avstrijskih čet so se Japonci stalno umikali, in to kljub povelju japonskega cesarja, da se ne smejo umakniti, temveč vzdržati ali umreti.

Optimističen položaj na Sredozemskem morju

Angleški admiral pravi, da kontrolira zavezniška mornarica oba konca Sredozemskega morja.

Zavezniški glavni stan v severni Afriki, 20. decembra. — Admiral Browne Cunningham, poveljnik zavezniških mornaric na Sredozemskem morju, je podal danes optimistično izjavo, da so nekatere francoske bojne ladje, ki so bile doslej zasedene v Dakarju v Afriki, že v službi zavezniškov in da že spremljajo konvoje tako na Atlantiku kakor na Sredozemskem morju.

"Zavezniške ladje imajo danes absolutno svobodo gibanja na obeh koncih Sredozemskega morja," je izjavil admiral časnika-rem ter dodal, da bo poskrbljeno, "da ne bo zavezniškim četam v Alžiriji in Tunisu ničesar manjkalo."

Druge jedinice francoske mornarice v Dakarju se bodo pridružile zavezniškim mornaricam, čim bodo preurejene po svoji dolgotrajni neaktivnosti, ki so ležale zasedane v dakarskem pristanišču," je rekel admiral Cunningham.

Admiral je tudi svaril pred velikim optimizmom, češ, da popolnoma ne bomo zagospodarili na Sredozemskem morju dotlej, dokler ne bo docela uničena italijanska mornarica, ki je še vedno skoraj tako močna kakor je bila, če izvzamemo nekaj njenih križark, ki so bile pogreznjene, to pa za to, ker si ne drzne iz varnih pristanišč.

Zganja bo zmanjkalo

Ljudje so navallili v takem številu na prodajalne zganje, da je nevarnost, da bo slednjega zmanjkalo, ker itak niso bile posebno velike zaloge. Prihodnji naval pričakujejo za božične praznike.

Angleži prodirajo vedno globlje v Burmo

V zadnjih bojih je bil ubit japonski general Tomatore Harii, ki se je pojavil meseca novembra na Novi Gvineji.

NEW DELHI, Indija, 19. decembra. — Del armade generala Archibalda Wavella, ki šteje milijon mož, je prešel po dolgotrajnih in temeljitih pripravah v napad ter je prodril 40 milj globoko v Burmo v prvi fazi ofenzive, katere namen je, zopet odpreti Burma cesto, po kateri bi lahko dobivali Kitajci vojne potrebščine.

Komunikacije generala Wavella se glasi: "Tekom preteklih dni so nekatere naše čete prodrle južno od meje države Arakan v zapadno Burmo ter zasedle Maud-gaw-Buthinaung okraj, to je 60 milj severozapadno od Akyaba. "Sovražnik, ki je imel zaseden ta okraj, odkar smo se mi umaknili iz Burme, se je brez boja umaknil iz svojih utrjenih pozicij."

NEW DELHI, Indija, 20. decembra. — Službeno poročilo naznanja, da angleške čete v Indiji nevdružno napredujejo in da so oddaljene manj kot 60 milj od Akyaba v Burmi, katero se mora osvoboditi, ako se hoče učinkovito pomagati Kitajcem.

ZADEVA Z GASOLINOM

WASHINGTON, 19. decembra. — Leon Henderson, admistrater cen, je naznanil, da se bo v ponedeljek (danes) ob 12.01 popoldne zopet dovolilo prodajo gasolina. Henderson je povedal časnika-rem, da bo količina gasolina na B in C kupone v 17 vzhodnih državah in v distriktu Columbijce reducirana od štirih na tri galone.

"A" kuponi bodo v 16 državah še vedno dobri za nakup treh galonov gasolina, v West Virginiji pa bodo znižani od štirih na tri galone.

Na dopustu

Na dopust je prišel od vojakov Frank Lušin, 980 E. 77 St. Tukaj bo ostal 14 dni in prijatelji so vabljeni, da ga obiščejo. Želimo mu obilo zabave v krogu svojih staršev in prijateljev!

Brata Joe in August Zakrajšek, ki se nahajata pri vojakih, ter se nista videla že dve leti, sta bila presenečena, ko sta se v soboto zjutraj znašla doma pri svojih starših, 1032 E. 77 St., kamor sta prišla nepričakovano na dopust. Oba sta bila pred leti zvesta raznašalca enakopravnosti. Tu bosta ostala do jutri. Želimo jima mnogo razvedrila na dopustu!

Rojak v avtni nesreči

Preteklo sredo je dobil hude poškodbe pri avtni nesreči poznani kovač John Glach, stanujoč na 952 E. 141 St. Nahaja se v Emergency Clinic bolnišnici na Five Points. Upamo, da bo čim prej okrevl!

Zadušnica

Jutri, v torek zjutraj ob 8:30 uri, se bo brala v cerkvi sv. Vi-da maša zadušnica (sedmina) za pokojno Frances Habjan — (Slapnik). Sorodniki so vabljeni, da se udeležijo.

NEMCI BEŽE V PANIČ. NEM STRAHU PRED TREMI RUSKIMI OFENZIVAMI

V šestih dneh so imeli Nemci 41,500 mož izgub. — Hitlerjeva južna armada ogrožena.

RUSKI TANKI TAREJO BEŽEČE NEMCE

MOSKVA, nedelja 20. decembra. — Rusi so pričeli v teku enega meseca svojo tretjo veliko ofenzivo, ki je zasedla že globoko v nemške obrambne črte ob Dohu in v okolici Voroneža in v kateri je bilo 20,000 Nemcev ubitih, 10,000 pa ujetih, kakor naznanja specialni ruski komunikacije, kakršne izdajajo Rusi samo ob posebnih prilikah.

Široke vrzeli v nemških črtah. Rusi so udarili pred štirimi dnevi od severozapadne smeri ter odprli v nemških obrambnih črtah 60 milj široko vrzel, dočim je druga ruska armada pri Voronežu zasedla 12 milj široko vrzel, skozi katero se izliva zdaj proti zapadu.

Ti dve armadi sta v štirih dneh napredovali od 37 do 55 milj ter zavzeli nad 200 vasi in ogromne množine sovražnikovih vojnihi potrebščin.

Nad 200 krajev osvobojenih. Med 200 kraji, ki so jih osvobodile ruske armade, so tudi kraji Novaja Kalitva, Kantemirovka, Bagučar in okrajni center Talija, Radčenskoje in Bolkovskaja.

Tekom ruskega prodiranja je bilo razbitih devet nemških pehotnih divizij in ena brigada, dočim so bile štiri druge pehotne divizije in ena tankovska divizija silno zdesetkovane.

Ogromne množine zaplenjenega materiala

Med zaseženim plenom je 84 tankov, 1,102 topova, 508 možnarjev in 2,720 trukov. Uničenih pa je bilo 64 letal, 88 tankov in 120 topov.

Ruski komunikacije triumfalno poudarjajo: "Ofenziva naših čet se nadaljuje."

Na centralni fronti, kjer postaja mrz z vsakim dnem večji zaveznik Rusov, pa so Rusi udarili skozi zapreke iz bodoče žice ter zavzovali nekaj nadaljnjih naprej potisnjenih nemških črt. Srditi boji se vrše tudi južnozapadno od Stalingrada.

Ruski poveljniki

Preboj nemških obrambnih črt je izzval rusko vojaštvo pod generaloma Valutinom in Golikovom. General Golikov je bil načelnik ruske vojne misije, ki je kmalu po izbruhu rusko-nemške vojne obiskala London in Washington. Za časa svojega obiska v Washingtonu, je general Golikov razpravljal s predsednikom Rooseveltom in z ameriškimimi diplomati ter vojaškimi načelniki.

Boji se vrše tudi na vseh ostalih frontah, kjer je povsod iniciativa v rokah ruskih armad.

DANASNJE POROČILO

MOSKVA, ponedeljek, 21. decembra. — Rdeča armada, ki vzhra naprej povprečno po 16 milj na dan, se bliža glavniemu železniškemu spojišču v Milero-ju ob Moskva-Rostov železnici v silni ofenzivi, ki je povzročila Nemcem že 41,500 mož izgub to 1943.

Kultura

Mladinski pevski zbor SDD Waterloo Rd.

Nocoj, 21. decembra, ob 7:30 uri se vrši letna seja staršev Mladinskega pevskega zbora na Waterloo Rd. Ker je seja zelo važna, se prosi, da se udeležite v velikem številu. Citani bodo računski zadnje prireditve in vršile se bodo volitve odbora za leto 1943.

RAVNANJE Z VOJNIMI UJETNIKI

V starih časih se ni priznalo vojnim ujetnikom. Vojna je bila klanje vseh. Z napredkom civilizacije je jenjalo klanje vojnih ujetnikov. Stari Rimljani so spoznali gospodarsko vrednost vojnih ujetnikov in držali so jih kot sužnje. V prednjem veku so zmagoviti vojsk voditelji izpuščali vojne ujetnike proti odplačilu denarja ali zemljišča. Kasneje so začeli držati ujetnike kot talce za jamstvo, da se varno povrnejo ujetniki iste dežele. Vedno pa je bilo postopanje napram ujetnikom kruto in brezobzirno. Niso imeli nikakih pravic. Stvari so se začele boljšati s koncem preteklega stoletja. Končno se je leta 1899 sklicala mednarodna konferenca v Haagu, kjer je bila prvič ustanovljena konvencija o postopanju z vojnimi ujetniki. Kasneje so konferenca dodala razna pravila. Končno je prišlo do Genevske konvencije l. 1929. Osnovni princip mednarodnih sporazumov je postopanje z vojnimi ujetniki pod zaščito mednarodnega prava, kajti večina važnejših narodov je podpisala te pogodbe.

Današnja brezobzirnost totalne vojne grozi obstoj teh pravil. Po nacističnem naziranjju se ni ustavilo, ki izdeluje orožje, smrti ravno tako kot borilec, kot na fronti. Nacijem je mar za človečanstvo, in človeško postopanje napram ujetnikom je težko od njih pričakovati. Edino jamstvo je v tem, da zavezništvo, ki se strogo drži človečanskih pravil, uja čim več sovražnih ujetnikov. Edina garancija je torej strahu, ki bi ga sovražnik imel, da jim zavezništvo povrnejo to za drago.

Poročila o postopanju z vojnimi ujetniki s strani osi kažejo, da Poljski postopajo angliškim ujetniki precej enako. Grki in Jugoslavlani pa bili podvrženi krutemu obnašanju. Tudi naciji postopajo angliškim ujetniki jako skrbno, napram Poljakom, Rusom celo napram nekaterim Francozom kruto in brezobzirno. Poljski so seveda največ trpeli od pretvezo, da Poljske ni več, saj so Poljski izven meje mednarodnega prava. Japonci niso nikdar podpisali Genevskega pakta, pač pa so Pearl Harborju izjavili, da bodo postopali po pravilih te pogodbe. V kolikor se tiče ameriških ujetnikov, se zdi, da postopajo v tem smislu. Doznalo je pa za krutosti napram Holodom in Angležem. Kar se Kitajcev, proti katerim Japonska vodi napadalno vojsko, je že toliko let, se sploh ni slišalo o kakih kitajskih vojnih ujetnikih.

Postopanje je seveda tudi različno v raznih taboriščih, kar pač odvisno od dotičnih politikov ujetniških taborov. V našem Vzhodu in v Indiji, marsikaj nenavadnega o tem, niso pa mogli še dognati, kako se ptice orientirajo. Ta orientacija se vsekakor ne ravna po očesu. Razen v januarju in od srednje maja do srednje junija so te ali one ptičje vrste stalno na potovanju.

Tropi škorkelj, ki so zbrane v pokrajinah severne Evrope, se družijo v krdele, ki postajajo v južni Evropi čedalje večja in ki letijo potem skupaj v Egipt.

Toda v deželo faraonov ne prihajajo vse škorklje. Po škorkljah in lastovkah so opazovali, da obiskujejo dolga leta iste kraje v istih deželah. Lastovke si gradijo gnezda pogostoma pod streho iste hiše, škorklje pa so navezane isto tako na isto gnezdo.

Naši interniranci v Italiji

Samo v dveh taboriščih v Gonarsu in Trevisu je sedaj že 7.000 moških in fantov iz Ljubljane in ostale Slovenije. Med njimi so otroci stari komaj 15 let in možje preko 50 let. Z interniranci ravna kot z vojnimi ujetniki — njih življenje je silno težko. Nihče ne sme iz barake ven, disciplina je vojaška, obiski absolutno izključeni in celo dopisovanje s svojci je prepovedano. Hrana je nezadostna: hlebec koruznega kruha (150 gramov) in opoldne ter večer meneštra iz nezabeljene zelenjave, malo makaronov ali riža. Radi pomanjkljive hrane so izbruhnile razne bolezni in ljudje umirajo tudi vsled oslabelosti.

Pobiranje moških in odvajanje v internacijo se nadaljuje iz krajev, ki so bili osvobojeni od partizanov in ki jih je pozneje italijanska vojska zopet zasedla, odvajajo dan na dan odrasle moške v Ljubljano in potem naprej v Italijo.

Jeli so habsburžani vredni teh težav?

Dne 13. t. m. je govorila o zadnji Otona Habsburškega znana publicistka Dorothy Thompson preko postaje WJZ naslednje:

"Pred tremi tedni sem poročala v tej oddaji o izmenj pisem med vojnim sekretarjem, Stimsonom in Otonom Habsburškim, pretendentom na avstrijski prestol."

Dorothy Thompson je razložila nato predzgodovino vse Habsburške intrige, podčrtala nerazumljivost njegovega statusa, ker ima kot begunec diplomatski potni list izstavljen od belgijske vlade in zamotanost njegovega položaja napram Ameriki, avstrijski legiji in Avstriji.

Nato je poudarila neprijetnost mednarodnih homatij, ki jih je povzročilo Otonovo spletkarjenje in protest Ameriskega slovanskega kongresa, katerega članstvo je predvsem poljskega, češkega, slovaškega, jugoslovanskega in ruskega porekla. Tisoči izmed njih so prišli v to deželo, da se rešijo habsburškega žezla. Omenila je nato Slo-

To je par!

Na sliki vidimo dvojico "welderjev" v ladjedelnici v San Franciscu. R. L. Shaw je visok šest čevljev in 11 palcev ter tehta 220 funtov. Njegov tovariš F. B. Garner pa je 2 čevlja manjši in tehta 100 funtov manj.

kjer Angleži držijo svoje italijanske ujetnike in v Canadi, kjer držijo nemške, se tem ujetnikom mnogo boljše godi kot civilistom v njihovi lastni domovini. Rusija tudi ni podpisala Genevske konvencije, ampak, kakor poročajo ameriški dopisniki, ki jim je bilo dovoljeno obiskati ujetniške taborje, Sovjetska Rusija postopa z ujetniki z največjo obzirnostjo in skrbnostjo.

Vojni ujetnik je po Genevskem aktu vsakdo, ki je bil ujet vsled vojne, vojak ali civilist. On mora biti deležen zaščite pred vsako nasilnostjo, ponižanjem in mučenjem in, kakor hitro mogoče, mora biti premeščen v taborje daleč za fronto. Ako je pri dobrem zdravju, sme delati, pa ne dalje ali težje, kot domači delavci v istem delu. Ne sme biti zaposlen v izdelovanju blaga vojaškega značaja. Ako dela v civilni industriji, mora biti plačan za to. Ako pa je v taboru brez dela, ne dobi nič.

Častniki so izvzeti od dela, razen ako hočejo. Isto velja tudi za podoficirje. Ujeti častniki dobivajo nadalje isto plačo, kot jo dobivajo častniki istega čina v sovražniški deželi. Častniške plače tvorijo po vojni dolg, ki ga naprotniška dežela mora poravnati.

Ujetniki smejo dobivati pisma in pošiljatev potom Mednarodnega Rdečega križa, Common Council. — FLIS.

Ptičje prometno omrežje

Ornitologi so ugotovili, da se selitve ptic držijo nekih določenih poti, ki predstavljajo najbolj nenavadno prometno omrežje na zemlji.

Znanstveniki so ugotovili

mejo zgodovino Amerike kot borbo za svobodo, nekakšno nadaljevanje in izpolnitev borbe za svobodo, katero so vodili v njihovi stari domovini njihovi dedje in pradedje. A zanje je habsburška monarhija simbol nazadnjaštva in zatiranja . . .

"Prav umestno je, da si stavimo vprašanje, dali je katera koli korist, ki bi nam jo mogli prinesiti napor Otona Habsburškega, vredna zmešnjave, ki jih je on zanesel med milijone slovanskih delavcev v naši deželi."

"Ti ljudje pa so neizprosni pripadniki demokracije in razu-

vanski kongres v Detroitu in podarila ogromni prispevek Amerikancev slovanskega porekla k vojnemu naporu Amerike:

"... v Washingtonu cenijo, da 50 procent vsega znoja, ki gre v naš vojni napor, dajo delavci slovanskega porekla: ti revni a miščasti izseljeniki in njihovi amerikanizirani otroci in vnuki so že od nekdaj delali v rudnikih, plavžih in tovarnah motorjev v tej deželi . . ."

"Ti ljudje pa so neizprosni pripadniki demokracije in razu-

Društveni KOLEDAR

DECEMBER

25. decembra, petek. — Socijalistični klub št. 49 — ples v Slovenskem delavskem domu, na Waterloo Rd.

31. decembra, četrtek. — Pevski zbor "Jadran" — prireditev v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

26. decembra, sobota. — Društvo "Spartans" S. N. P. J. — Plesna prireditev v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

27. decembra, nedelja. — American/Jugoslav Veterans — prireditev v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Ave.

31. decembra, četrtek. — Silvestrov večer Slovenskega narodnega doma in Kluba društev Slovenskega narodnega doma v obliki dvoranskega plesa Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Avenue.

31. decembra, petek. — Sloveški narodni dom v Maple Heights, O. priredi praznovanje novega leta z večerjo in plesom.

31. decembra, petek. — Zabava na starega leta večer, kluba društev Doma zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.

— 1943 —

JANUARY

1. januarja, petek. — The Macabees Red Jackets. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

2. januarja, sobota. — Napredne Slovenke št. 137 S. N. P. J. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

16. januarja, sobota. — Glasbena Matica. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

17. januarja, nedelja. — Proslava 30-letnice društva Glas Clevelandskih Delavcev št. 9. S. D. Z. v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

23. januarja, sobota. — Društvo Kristusa Kralja. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

24. januarja, nedelja. — Dramsko društvo "Ivan Cankar" — predstava in ples v avditoriju

ju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Ave.

29. januarja, petek. — Rooseveltov Dance v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

30. januarja, sobota. — St. Vitus Boosters Club — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

30. januarja, sobota. — Plesna veselica podružnice št. 3 — S. M. Z. v Slovenskem domu, na Holmes Ave.

FEBRUARY

6. februarja, sobota. — Društvo "France Prešeren" št. 17, S. D. Z. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

6. februarja, sobota. — Utopians S. N. P. J. — ples v S. del. Domu, na Waterloo Rd.

7. februarja, nedelja. — Verovšek — prireditev v Slovenskem delavskem domu Waterloo Rd.

7. februarja, nedelja. — Dramsko društvo "Abrašević" — predstava in ples v avditoriju

Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

13. februarja, sobota. — Plesna veselica društva "Cleveland" št. 126 S. N. P. J., v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

14. februarja, nedelja. — Citalnica S. D. D. — prireditev v Slovenskem delavskem domu, na Waterloo Road.

14. februarja, nedelja. — Društvo "Ribnica" št. 12 S. D. Z. praznuje svojo 30. obletnico v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

20. februarja, sobota. — Društvo "Loška dolina" — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

27. februarja, sobota. — Društvo "Danica" št. 11 S. D. Z. Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Ave.

28. februarja, nedelja. — Dramski zbor "Ivan Cankar" — Predstava v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

MARCH

6. marca, sobota. — Blejsko jezero št. 59 S. D. Z. — prireditev v Slovenskem delavskem domu.

Mali oglasi

Naprodaj

so kanarčki, izvrstni pevci. Cena zmerna. Zglasite se na 1419 E. 51 St.

What You Buy With WAR BONDS

Before our Air corps flyers take off to complete a mission, they know exactly the weather and wind currents they will encounter en route. This is the job of the flight-base meteorologist and an important factor in his equipment is a ten-cent weather balloon.

The balloons are released and their progress noted through telescopes and recorded, as the upper air-currents are measured. When you buy a ten-cent War Stamp you are aiding our flyers and helping in their safety and guidance. INVEST AT LEAST TEN PERCENT of your income in War Bonds every payday, for that amount is necessary to help finance this War.

U. S. Treasury Department

YOU WOMEN WHO SUFFER FROM HOT FLASHES

during 38 to 52 Years of Age!

If you—like so many women between the ages of 38 and 52—suffer from hot flashes, weak, dizzy, nervous feelings, distress of "irregularities", are blue at times—due to the functional middle age period in a woman's life—start at once on Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound. It's the best known medicine you can buy that's made especially for women.

Pinkham's Compound is famous to relieve such distress. Taken regularly — it helps build up resistance against such symptoms. It also is a fine stomachic tonic! Thousands upon thousands of women — rich and poor alike — have reported benefits. Also beneficial for younger women to help relieve distress of monthly functional disturbances. Follow label directions. Worth trying!

"THAT LITTLE GAME" Inter-nat'l Cartoon Co., N.Y. — By B. Link

SQUIRE EDGE GATE — De Ham What Am-Not-

"Oh, how nice! A rubber check!" Drawn for O. E. M.

ALOJZ KRAJHER

MLADA LJUBEZEN

Nenadoma se spomni, da bi bilo pametneje, poiskati Javornika meto Mire. Kako je mogel, — kako je smel sploh ziniti o tistem pismu? — Nekdaj sta bila uganila, da človeka izmordri samo izkušnja, doživljanje. Javornik — kot literat — je bil pristavil, da more najti človeka tudi v literarnem delu — doživljanje. Umetniško opisano spoznanje; kos tujega življenja, zobljkan, na novo ustvarjen na papirju, odkritosrčno pripovedovan v iskrenih, toplih stavkih, zgrajen prepričevalno in resnično iz predpevajoče duše čutečega človeka, — te lahko globlje zgrabi in pretrese nego lasten doživljanje. Nadporočnik Javornik in Tomo sta se bila torej domenila, da hočeta v umetniških — vsaj v kolikor toliko umetniških — spisih drug drugemu izpovedovati dogodke svojega življenja, predvsem seveda — ljubezenskega življenja. Tako pomore morda časi prijatelju prijatelj do bridelke spoznanja, do modrosti in razumevanja — in mu prihrani pot trpljenja in bolečin in razočaranj, ki vodi k njim. — Javornik, ljubitelj in ljubimec žensk, je pisal prav pogostokrat. Ko pa je hotel v povračilo tudi Tomo nekaj spisati, — bil je v drugem vseučiliškem letu — je nenadoma spoznal, da ni med vsemi njegovimi dunajskimi doživljajčki niti enega, ki bi ne bil samo površen užitek, brez življenja in brez globline, samo površen grehe, brez vzburkanja in brez kesanja. Sicer se je bil zavedel, da tudi Javornikovi doživljajčki niso bili kaj več prida; vendar mu pisanje ni hotelo od rok. Misli so mu bile ušle v Ljubljano, — opisal je bil prijatelju svojo ljubezen z Miro. — A bilo je dogovorjeno, da ostanejo njuna pisma tajna; nihče bi ne bil smel izvedeti zanja ...

Poročnik Praznik stopa poleg Toma s svojim dobrodrušnim nasmejdajem; tudi on ima skrbi in brige. Tuintam se ozre zvedavo v žitnika in poskuša vedno iznova razplesti kak pogovor. Nazadnje le ne more več zdržati, pa začne razkladati kar brez uvoda težave, ki mu leže na duši.

On bi se poročil z Miro ... A ona je tako neznanosko čudna, da Praznik res ne ve, kako naj bi si jo tolmačil. Ali ga ima kaj rada? Ali ga nima rada? — Saj pravzaprav ne more dvomiti, da ji ugaja. Rada ga mora že imeti. Ona ga je bila vendar sama ...

Naenkrat se poročniku zelo mudi s pripovedovanjem: On bi se poročil z Miro ... Nekaj premoženja ima in ko bi hotel Blejlec izplačati še nekaj dote, — pa bi bilo dovolj za kavčijo ...

Z nestrpnjo kretnjo vrže ostale cigarete proč, prime z levega sablja, ki mu opleta med nogama, in si z desnico pritrudi nanosnik ...

Če pa ne mara ... Vrag razumi te trgovce! ... Dreja je pripravljen, da kvitira svojo vojaško službo. Trgovski tečaj napravi ... če treba, tudi trgovsko akademijo ... in vstopi v Blejčev komptuar ... kot sotrudnik ... Magari kot kompanjon, če hoče ... Nekaj premoženja ima ...

Dreja se ozre postrani na prijatelja, v zadregi, z rdečico na licu ... Tomo se pa zasmije sam pri sebi: — Ona ga je bila sama ... Ista komedija kakor nekdanj z njim. O, zapeljivi trnki so njene oči! ...

Dreja se razgreva: Kako bi mogla biti stvar drugačna? Ko bi ga ne imela rada ... Moj Bog, — s tako prisrčnostjo se ga je bila oklenila! — Da bi ne bili pristni ti zaljubljeni pogledi? — tako otroško vdani in navdušeni, občudujoči, obožujoči? — Seveda: — Mira je precej površna, premalo resna ...

Plitka! — si misli Tomo sam pri sebi, s krivičnostjo zapušenega ljubimca.

A stvar se pleče že skoraj tretje leto. To ni samo trenotek. To mora biti trajno čustvo ... Če že ni ljubezen, — velika in mogočna, ki se mahoma odloči in nastopi svojo pot ...

Tomo nalašč molči. Z zagotovitim usmevom okoli ust posluša in kadi in gleda srepo za oblaki dima, ki jih puha pred se in jih razganja v hoji ... Zanima ga, kako se je godilo drugemu z njegovo "nekedanjno" in ne bi ga rad motil, da ne bi vplival nanj ...

Dreja je nenadoma ves zmeden, rdečica mu je temnejša, pogledi so nestalni; ozira se v prijatelja — kot bi prosil za pomoč ...

Koketna je tudi Mira ... Kajpada, katera pa ni koketna? Časi bi jo najrajši kar udaril, — če se zagleda s tistimi malikovalskimi očmi v lepega človeka — tujega, neznanega, — kot bi zrla v samo božje razodetje ...

Aha! — si misli Tomo. Z istimi očmi je bila tebe gledala; in ti si si domišljeval, da si — edini malik! — Poznamo storijo, Dreja!

Naenkrat se poročniku zelo mudi s pripovedovanjem:

On bi se poročil z Miro ... Nekaj premoženja ima in ko bi hotel Blejlec izplačati še nekaj dote, — pa bi bilo dovolj za kavčijo ...

Z nestrpnjo kretnjo vrže ostale cigarete proč, prime z levega sablja, ki mu opleta med nogama, in si z desnico pritrudi nanosnik ...

Če pa ne mara ... Vrag razumi te trgovce! ... Dreja je pripravljen, da kvitira svojo vojaško službo. Trgovski tečaj napravi ... če treba, tudi trgovsko akademijo ... in vstopi v Blejčev komptuar ... kot sotrudnik ... Magari kot kompanjon, če hoče ... Nekaj premoženja ima ...

Praznik umolkne in gleda v stran. Lica mu trepečejo razburjenja ...

"Pa govori s starim!" — reče Tomo, ki se mu prijatelj smili. Dreja samo zamahne z roko in si zvije novo cigareto.

Tudi Tomo potegne dozo iz žepa ... E, moj ljubi, — če se pri meni ne bojiš mogoče konkurence? — Morda si se ustrašil, da stara ljubezen res ne zarjavi? ...

"Radi mene si lahko potolažen, Dreja; — tvoji Miri ne morem biti več — malik."

"Nenenene; kaj blebečeš, kaj blebečeš, Tomo? Ali se mari bojim? Bog ti blagoslovi, tebi ali komu drugemu! Vsiljeval pa se ne bom dekletom! ..."

Nenadoma je zopet stari nasmehljaj na njegovem obrazu, brezskrbna dobrodušnost, prijazna in prikupna, ko da mu je duša lahka, brez oblakov in brez

Ženstvo v vojaški službi

Na sliki vidimo ženske, ki so članice vojaške organizacije. Ženske so zaposlene z različnimi opravili. Na levi si nadevajo maske proti plinom. Na sredi je ženska pri kolesu motornega vozila, na desni pa jo vidimo, kako čisti pod svoje "kasarne."

bremen kakor nedolžnemu otročiču.

Na frančiškanskem mostu se Tomo ustavi:

"Kako si prišel pravzaprav do Mire, Dreja? Že lansko leto sem te bil hotel vprašati. Najprej si bil šušmaril z Maro ..."

"Ali sem jo bil zapustil? Saj ne vem ... Samo od sebe je prišlo. — Kdo pa pravi, da sem jo bil kedaj imel? Hahaha ... potem je bila ona mene zapustila ... Prenaiven sem ji bil in preotročji, premalenkosten ...

Ali sem jaz mogoče kak vojščak, da bi se bilo vredno ozreti? Ali imam kaj častihlepnosti? — Mari je treba imponirati. Ali sem jaz kdaj imponiral?"

"A Miramar je še vedno — neporušen?"

"Kot iz skale izsekan."

"Resnično sem že radoveden na dekleta."

Ko zavijata krög ogle, postane Tomu malo tesno v prsih ...

Od pričakovanja? Od neprosto-voljnega pričakovanja? — Pogled mu obvisi na odprtih oknih Blejčevega stanovanja ... In v istem hipu se nagne skozi okno — z viharo kretnjo, predalec ven — dekliska glava s svetloplavimi, skoraj predvasto-rumenimi lasmi. Obrazek, rožnato baržunast kakor zrela breskev, se zdajci ves zasmije v radosti; vitka roka pozdravlja hrepeneče:

"Servus, Tomo! Servus, Tomo! — Kod hodita, da vaju ni dočakati?"

V Tomu zapoje občudovanje: "Krasno dekle! Krasno dekle!"

Praznik pa se veseli ves blazen in ves srečen in prime prijatelja za roko, da bi ga hitreje spravil gori:

"Kaj praviš, Tomo?"

"Lepša je nego kdaj poprej. Čestitam, Dreja!"

In Dreja se heheče ves ponošen; čeprav mu hoče igrati ne-hote zadregica okoli ust.

— V pritličju je Blejčeva trgovina; v prvem nadstropju je skladišče, v drugem stanovanje. Veža je malo temna, stopnišče je še temnejše; duh po suknju in po platnu, po barvanem platnu in po tkaninah, po linoleju in po preprogah, po lesenih skrinjah in po zavitkih iz papirja, ki so natlačeni po vseh kotih, udarja iz prostorov.

Z mostovža v prvem nadstropju je videti na obe strani skozi odprta vrata med natovornje police. Par trgovskih pomočnikov se kreta po hodnikih.

Žitniku je sladko pri srcu; vzbujajo se mu spomini izpred mature, ko se je bil shajal z Miro na stopnišču in po skrivaliških med skladovnicami blaga ...

"Ali že prideta?" — se oglasi zgornja Mira, priteče po stopnicah in se vrže Tomu krog vratu.

"Servus, Tomo!" — pa ga poljubi na oboje lici.

Dreja se skoraj razposajeno zaheheče. Skozi vrata pogleda starikav pomočnik s prefriganim nasmeškom; žitnika zbode star spomin ...

Mira se prestraši in odskoči, pa zgrabi Toma za roko in ga potegne za seboj:

"Torej pridita že vendar!" — Nenadoma ga zopet izpusti in steče skokoma navzgor ...

V predsobi pride prišlecema Blejčevka nasproti; majhna, okrogla, debeluška, ostarela, a skrbno počesana in celo našminhana, z živahnimi in radovednimi očmi, s kretnjami, ki bi hotele biti morda še vedno zapekljive. Izza nje se prijazno smeje Nuša, petnajstletna mlajša hčerka, drobna, bleda, tiha in sanjiva, s črnimi očmi in temnimi lasmi; podobna je očetu, medtem ko je Mira bolj podobna materi.

Pozdrav je še precej prisrčen; vendar čuti Tomo, da se je že zelo odtujil materi, ki je bila vo-

nekdanj prav domača z njim. Nuša je ljubezniva kakor v prejšnjih časih. Telesce se ji sramežljivo zvije, ko ji pridrži roko in jo hoče potrepiti po licu.

"Gospodična Nuša!" — Samo s pogledom ji pove, da se je lepo razvila in da bo že skoro za nevesto. Ona je vesela in hvaležna; v istem hipu mu je zopet vdana prijateljica kot je bila nekdanj.

V sobi se Tomo ozre za Miro, a Mire ni nikjer. Med okni sedi v fotelju gospodična s klubokom na glavi in z rokavicami na rokah. Malo nerada se vzdigne in stopi par korakov proti njemu.

"Klanjam se, gospodična Mara! Ali že odhajate?"

"Saj vendar vsi odhajamo! Že eno uro odhajamo." — Sitno se namrdne in sede zopet v fotelju.

Njeno telo je lepše nego njen obraz. Polt ji je majčkeno nečista, nos privihnan, zgornja ustnica prekratka, zobovje nekoliko pomanjkljivo. Njene temne oči so jako lepe, a precej ošabne, kot razžaljene. Noge ima koleno čez koleno, da se ji vidijo nežni gležnji in zapeljiva meča.

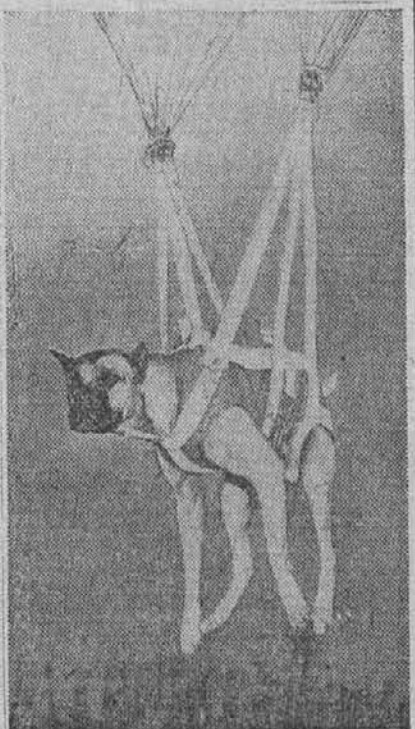
Soba je velika, sprejemnica in obednica obenem. Na sredi miza in stoli z visokimi, vitkimi naslonili. Na vsako stran po ena vrata. Ob desni kredenca in klavir, z glavnim delom tik pred oknom. Ob drugi steni zofa, mizica, fotelji in par stoličkov. Tla so pokrita z ogromno perzijsko preprogo. Po stenah je nekaj slik, krožnikov iz porcelana in velika ura.

Nenadoma je Mira zopet tu. Roke si tišči na lica, vsa v zadregi:

"Ali si videl, Dreja? — Ne verjameš, mama, kaj sem naredila!?" — Pa se obrne k Mari: — "Kako je mene sram! Pomisli Mara: — objela sem ga — in poljubila!"

"Toma? — To ti je zelo podobno!" — odvrne ona zaničljivo.

Pes-padalec

Na sliki vidimo psa Mava, ki je "masco" vojaštva v Fort Benning, Ga., in ki je že nešteto krat odskočil iz letala s padalom na zemljo.

Mira pa se skloni k nji in ji pošepne hihitajoče:

"Kaj bi rekla — Vera?"

"Ba!" — zamahne Mara. "Z njo je tudi že končano."

Blejčevka sedi na zofi, vladno, s sladkim nasmehljajem, z rokami prekrizanimi v naročju. Obležena je v črno krilo s čip-

kami in lesketajočim se nakitom.

Na stoličku poleg nje je Tomo. Nekoliko trdo in prisiljeno sedi s povešenimi očmi — kot bi bil kje na prav visokem in prav neprijetnem posetu.

Njemu nasproti se guglje Dreja v fotelju, s komolci na kolenih, s sabljo med nogami, smehljajočimi se očmi in žarečimi lici.

Nuša sedi pri mizi, na robu stola, z važnim obrazom in radovednimi pogledi.

Mira plane k Tomu:

"Nikar mi ne zameri, Tomo! Saj mi ne zameriš, kaj?"

Primakne si stoliček, sede in prime Toma za roko:

"Toliko časa te že nisem videla! Naj te no pogledam! Ali si se močno izpremenil? — Srčkan si! Se zmerom srčkan! Ali ni srčkan, Dreja? — Mara, pogledaj njegove oči! — Te tvoje srčkanne oči!" — Strese mu roko in mu približa svoje sijajne modre oči in mu pokaže svoje bele stisnjene zobe — kot bi se hotel la vgriziti vanj.

Mara se nestrpnost zgame in se že po svoj solnčnik, ki sloni pri oknu:

"Ali še ne gremo?"

"Mara—njegove srčkane oči! Kolikokrat sva govorila!"

(Dalje prihodnjic)

OGLAŠAJTE V —

"ENAKOPRAVNOST"

STORITE SVOJO DOLŽNOST napram samim sebi in svoji domovini

- *Dobite kolikor mogoče največ spanja.
- *Sprehodite se na prostem.
- *Uživajte tri dobre obede na dan. Zelenjavo, sadje in meso.
- *Ljubite vašo ženo.
- *Ne bodite razuzdani.
- *Pojdite v cerkev.
- *Kupujte vojne bonde.
- *Nakupite vaše potrebščine zgodaj.
- *Bodite sigurni s tem, da si nabavite zdravila pri nas.

John E. Cass Ph. C.

LEKARNAR

797 East 185th St. — IVanhoe 2877

NEW YORK DRY CLEANING COMPANY

6120 Glass Avenue — HE. 6465

Frank Tekavec, lastnik

Dajte vaše obleke zgodaj očistiti in ne čakajte do zadnjega dne. Naše delo je vedno prvovrstno in točno. Kar mi očistimo je čisto.

HOMER HOOPEE

LIBERTY LIMERICKS

A carpenter named Mr. Jedd
Hit the nail on the head
when he said
"The Bonds I am buying
Will help 'em keep flyin'
And bomb all the Axis guys
dead!"

Help your county reach its
War Bond quota and give
America the "tools" for Victory.
Invest 10% of your
income in War Bonds every
payday.

SEZNAJTE JAVNOST
Z VAŠO TRGOVINO
POTOM ...

'Enakopravnosti'